

**EU – PHARE BUSINESS SUPPORT PROGRAM SME – FIT
INFORMATION CAMPAIGN**

NOVA EVROPA

in

mala ter srednja podjetja za predelavo lesa

**Avtorji
dr. Andreas Henkel
Marjan Ravnik
mag. Emilija Bratož**

December 2004

1. Uvod

To brošuro smo izdelali v okviru programa PHARE SME - Fit. Zajema osnovne informacije o učinkih širitve EU na področje predelave lesa. Ta dokument je predvsem usmerjen na proizvodnjo pohištva in industrijskih dejavnosti, ki so odvisne od gradbeništva, kajti te dejavnosti so sposobne delovati tudi preko meja.

Podjetja za predelavo lesa imajo dolgoročno tradicijo v EU-15, kot tudi v novih članicah, čeprav so glavne stranke v obrtni dejavnosti zelo raznolike: mizarji v EU-15 delajo predvsem za stranke iz višjih razredov in za individualno gradnjo, tesarji pa širijo svoje področje delovanja v gradnjo kompletnih hiš do štirih nadstropij, ki so izdelane iz lesenih materialov. Obrtni sektor v novih članicah EU pa se sooča z bistveno nižjo kupno močjo in ožjim trgom blaga višjih vrednosti.

Po zadnji širitvi ima EU več kot 450 milijonov prebivalcev, kar vpliva na konkurenčnost in rast vseh članic EU, predvsem pa tistih, ki se nahajajo na mejah med starimi in novimi članicami. Ta veliki trg bo na koncu lahko dostopen za vsa podjetja, ker so odpravljene obstoječe ovire in poslovanje lahko nemoteno poteka tudi preko meja. To predstavlja tudi možnosti in rizike za lesno-predelovalni sektor, hkrati pa veliki izziv za celotno gospodarstvo.

Za oris ekonomskih učinkov širitve EU je potrebno upoštevati različne elemente med podjetji: celotni sektor mora pričakovati veliko rast, čeprav bo konkurenca zelo velika.

2. Štiri svoboščine na notranjem trgu EU

Evropska unija je nastala v 50-ih letih kot skupnost 6 držav. Od 1. maja 2004 pa združuje 25 držav.

Pomembna prelomnica v širitvi evropskega povezovanja pomeni leto 1985, ko je bil sprejet projekt **enotnega evropskega trga**. Sledi leto 1992 in podpis Maastrichtske pogodbe, s katero se je Evropska skupnost razširila tudi na druga področja in dobila novo ime **Evropska unija**. Le-ta temelji na treh stebrih:

- Evropski skupnosti, ki predstavlja gospodarski del integracije in temelji na vzpodbujanju uravnoteženega in trajnega gospodarskega napredka na bazi enotnega gospodarskega prostora brez notranjih meja in enotni denarni enoti,
- skupni identiteti na mednarodnem prizorišču, še posebej preko uveljavljanja skupne zunanje in varnostne politike, vključno s skupno obrambno politiko in
- skupni notranji in pravosodni politiki.

Notranji trg Evropske unije je pogodbeno povezan tudi s trgi Islandije, Norveške in Liechtensteina v prosto trgovinsko območje, imenovano Evropski gospodarski prostor.

Poglavitni smisel evropske integracije predstavlja danes poleg političnega in varnostnega motiva predvsem ekonomski motiv. Že nekaj časa je namreč jasno, da se bo le gospodarsko povezana in združena Evropa lahko uspešno zoperstavila gospodarskim pritiskom Združenih držav Amerike, Japonske in v novejšem času tudi nekaterih ostalih azijskih držav.

Štiri svoboščine

- **Prost pretok blaga**
pomeni, da menjava blaga poteka enako kot na domačem trgu. Mejnih formalnosti ni več. Potrdilo o poreklu blaga se več ne zahteva.
- **Prost pretok oseb**
pomeni, da se osebe lahko brez mejne kontrole prosto gibljejo znotraj EU, podobno kot so se poprej lahko samo znotraj svoje države. Kjerkoli se lahko zaposlijo, obiskujejo šolo ali univerzo, se naselijo in ustanavljajo podjetja.
- **Prost pretok storitev**
pomeni, da vsakdo lahko opravlja storitve preko meja države, katere prebivalec je (npr. zavarovanje, mizarska dela).
- **Prosti pretok kapitala**
pomeni, da lahko vsakdo odpre račun, nakaže denar, najame kredit itd. kjerkoli v EU.

Predpogoj za učinkovit potek takšnega trga so pogoji, ki zagotavljajo pošteno konkurenco. Nekateri od teh so:

- olajšave pri trgovini in odstranitev tehničnih ovir,
- harmonizacija indirektnih davkov (DDV, trošarine, itd.),
- harmonizacija in/ali priznavanje norm in certifikatov,
- priznavanje poklicnih kvalifikacij,
- evropska pravila glede javnih razpisov,
- ukrepi za preprečevanje nelojalne konkurence s strani velikih konglomeratov,
- harmonizacija varnostne politike (Schengenski sporazum) v smislu skupnega varovanja zunanjih meja.

2.1 Prost pretok blaga

Na notranjem trgu EU ni več nobenih mejnih kontrol in formalnosti. To pomeni, da se bo blago lahko dobavljalo in prodajalo brez kakršnihkoli trgovinskih ovir, carin in ostalih omejitev, kot je npr. čakalna doba na mejnih prehodih.

2.1.1 Harmonizacija davkov

V Evropski uniji na področju davkov še niso začrtana stroga pravila. Za poenotenje sistemov obdavčenja si prizadevajo že petnajst let. Zahteva pa se spoštovanje pravila fiskalne nevtralnosti, t. j. enakega davčnega obravnavanja blaga tako domače proizvodnje kot tudi uvoženega iz tujine ali iz drugih članic unije.

POSREDNI DAVKI

S posrednimi davki, kot sta davek na dodano vrednost in trošarine, so obdavčeni proizvodnja ali potrošnja blaga in storitve. Stopnje davka na dodano vrednost niso predpisane, določena je le spodnja meja splošne stopnje – 15 % in spodnja meja znižane stopnje – 5 %.

Določene vrste proizvodov, kot npr. alkohol, tobak, naftni derivati itd., so obdavčene dodatno še s trošarinami, ki se prištejejo k osnovi za davek na dodano vrednost.

Trgovina s proizvodi med davčnimi zavezanci na območju Unije se obdavčuje v skladu z davki za nabavo izdelkov v namembni državi.

NEPOSREDNI DAVKI

Neposredni davki, npr. davek na dohodek, davek na kapitalni dobiček, davek na dobiček podjetij itd., so v EU še neusklajeni. Medtem ko je bila harmonizacija posrednih davkov potrebna zaradi odprave ovir v trgovanju in zagotovitve konkurenčnosti, pa se zahteve po harmonizaciji tudi neposrednih davkov pojavljajo šele v zadnjem času.

2.1.2 Evropska standardizacija

Cilj evropske standardizacije je harmonizacija standardov po vsej Evropi, da bi s tem olajšali menjavo blaga in storitev ter odpravili trgovinske ovire, ki bi lahko izhajale iz različnih nacionalnih tehničnih zahtev. CEN, Evropska organizacija za standardizacijo, v podporo direktivam Novega pristopa pripravlja in sprejema standarde, ki ustrezajo osnovnim zahtevam glede varnosti in ugotavljanja skladnosti proizvodov z minimalnimi zahtevami posameznih ustreznih direktiv. Direktiva o gradbenih proizvodih (Zakon o gradbenih proizvodih – Ur.l. RS, št. 52/00, 110/02) na primer za okna ali vrata postavlja bistvene zahteve glede uporabnosti in varnosti proizvodov (trdnost, stabilnost, odpornost na ogenj, zaščita pred hrupom, itd.), tehnične zahteve za ugotavljanje skladnosti pa so določene v standardih, harmoniziranih v podporo direktivi.

Če določen proizvod izpolnjuje bistvene zahteve, ki jih določajo ustrezni standardi, se šteje, da so izpolnjene minimalne zahteve direktive glede varnosti in skladnosti. Izbira postopka je odvisna od vrste gradbenega proizvoda, pomena gradbenega proizvoda glede na bistvene zahteve za gradbene objekte (zlasti tiste, ki se nanašajo na zdravje in varnost), glede na posledice morebitnih sprememb v lastnostih na spremenjeno uporabnost gradbenega proizvoda ter glede na dovzetnost za napake v proizvodnji.

Potrjevanje skladnosti gradbenega proizvoda predpostavlja, da ima proizvajalec vpeljan sistem kontrole proizvodnje, s katerim zagotavlja, da je proizvodnja usklajena z ustreznimi tehničnimi specifikacijami oziroma da je za posamezni gradbeni proizvod poleg vpeljanega sistema kontrole proizvodnje v nadzor kontrole proizvodnje ali proizvoda vključen certifikacijski organ.

Po opravljenem za posamezno vrsto proizvoda predpisanem postopku ugotavljanja skladnosti, ki ga opravi priglašeni certifikacijski organ, podjetnik skladen proizvod lahko označi s CE-znakom.

Proizvod, ki je posredovan na trg ene od držav članic, se lahko brez ovir posreduje na celotnem trgu Evropske unije. Obstajajo lahko sicer še posamezne nacionalne zahteve glede npr. energijske varčnosti teh proizvodov, večina zahtev pa je poenotenih.

Neizpolnjevanju določil direktive, kršitvam zahtev glede ustreznosti proizvoda in označevanju s CE znakom brez ustrezne tehnične dokumentacije ali brez upoštevanja minimalnih zahtev standardov lahko pri tržnem nadzoru posledično sledi denarna kazen, prepoved prodaje takšnega proizvoda ali pa tudi odpoklic vseh že prodanih proizvodov.

Zgodovina

- 1971** Publikacija "Direktive Sveta, ki se nanaša na koordinacijo postopkov za pridobitev pogodb na področju javnih del" (Direktiva o javnih delih)
- 1988** Publikacija Direktive Sveta o "Približevanju zakonov, predpisov in administrativnih postopkov v državah članicah, ki se nanašajo na gradbene proizvode" (Direktiva o gradbenih proizvodih)
- 1990** Pooblastilo CEN-u za izdajo Eurokodov kot predstandardov (ENV)
- 1998** Začetek privzemanja predstandardov v končne standarde

Razdelitev standardov za projektiranje

EUROCODE 0	SIST EN 1990 Osnove projektiranja konstrukcij
EUROCODE 1	SIST ENV 1991 Osnove projektiranja in vplivi na konstrukcije
EUROCODE 2	SIST ENV 1992 Projektiranje betonskih konstrukcij
EUROCODE 3	SIST ENV 1993 Projektiranje jeklenih konstrukcij
EUROCODE 4	SIST ENV 1994 Projektiranje sovprežnih konstrukcij iz jekla in betona
EUROCODE 5	SIST ENV 1995 Projektiranje lesenih konstrukcij
EUROCODE 6	SIST ENV 1996 Projektiranje zidanih konstrukcij
EUROCODE 7	SIST ENV 1997 Geotehnično projektiranje
EUROCODE 8	SIST ENV 1998 Projektiranje potresnoodpornih konstrukcij
EUROCODE 9	SIST ENV 1999 Projektiranje konstrukcij iz aluminijevih zlitin

Nacionalni organ za standardizacijo je Slovenski institut za standardizacijo SIST, Šmartinska 140, Ljubljana; telefon št.: 01 478 30 13. Tehnična sekretarka za področje lesne tehnologije je mag. Ana Kraševc Vrhovec, za konstrukcije pa Edita Kiralj.

Ostale zahteve in predpisi; primeri

Tehnične zahteve za proizvode vedno obravnavamo povezano z drugimi predpisi, ki se nanašajo na ravnanje z njimi ter splošno varnost proizvodov.

Izdani so dodatni predpisi, ki opredeljujejo npr. ognjevarno oblaginjeno pohištvo. Zagotoviti je potrebno preprečevanje vžigljivosti in širjenja ognja po gašenju.

Zakonodaja glede embalaže predvideva ravnanje z embalažo, brezplačno sprejemanje vrnjene embalaže in posredovanje v reciklažo. Posebna zakonodaja velja npr. za transportno leseno embalažo. Ta je lahko termično obdelana v za to namenjenih prostorih, če predhodno ni bila obdelana s sredstvi za zaščito lesa.

Jamstvo za proizvod: Za varnost proizvoda je odgovoren proizvajalec ali zastopnik proizvajalca, če slednji nima sedeža v EU, ali uvoznik proizvoda, če ni zastopnika s sedežem v EU. Odgovorna je tudi druga pravna ali fizična oseba, ki poklicno sodeluje v dobavni verigi, če njena dejanja vplivajo na varnost. V primeru ugotovitve nevarnosti ali tehnične neskladnosti proizvoda ima kupec možnost vložiti reklamacijo. V tem primeru se obrne na trgovca, ta pa na dobavitelja oziroma uvoznika, ki sproži reklamacijo za poškodovano blago direktno pri proizvajalcu. Posamezni kupec iz katerekoli države članice lahko reklamacijo direktno pri proizvajalcu opravi tudi osebno.

2.2 Prost pretok oseb

Svobodna izbira lokacije za delo

Princip prostega pretoka oseb omogoča vsakemu zaposlenemu, ki je državljan katerekoli države članice EU, da prosto izbira delovno lokacijo v katerikoli državi članici in v skladu s principi enakovrednosti. Cilj je uravnavanje trga delovne sile preko meja. Državljan EU lahko sedaj delajo v katerikoli državi članici brez delovnega dovoljenja. Plače in ostali delovni pogoji morajo biti enaki za vse zaposlene. Socialna varnost in njena regulativa zagotavljata, da zaposleni, ki delajo v drugi državi članici EU prejemajo enake ugodnosti in ne izgubijo že pridobljenih pravic.

Svoboda ustanavljanja podjetja

Svoboščina ustanavljanja podjetij zagotavlja vsem, ki trgujejo, ter samozaposlenim, da so lahko komercialno aktivni po celotnem področju EU. Državljan druge države članice EU mora biti obravnavan na enak način kot državljan matične države.

Sistemi poklicnih kvalifikacij se od države do države razlikujejo. Priznavanje poklicnih kvalifikacij/certifikatov o usposobljenosti je vedno predpogoj za prosti pretok oseb. Za številne poklice je priznavanje poklicnih kvalifikacij urejeno v direktivah. Normalno je oseba, ki je bila podjetnik ali direktor v podjetju najmanj 6 let, kvalificirana za enakovredno delo v katerikoli državi članici, brez da bi za to morala opravljati nacionalni mojstrski izpit. (V Avstriji se s tem področjem ukvarja Ministrstvo za gospodarstvo in delo). Informacije o registraciji podjetja se lahko pridobijo pri zgoraj navedenem ministrstvu ali pa pri vseh regionalnih gospodarskih zbornicah v Avstriji oziroma obrtnih zbornicah v Nemčiji. V Nemčiji je predpogoj za začetek opravljanja samostojne dejavnosti registracija pred začetkom dela. Odgovorna za registracijo je obrtna zbornica v okrožju, kjer se bo dejavnost opravljala prvič ali trajno. Poleg tega so še dodatne zahteve glede prijave pri organih oblasti kot so davčni uradi in uradi za socialno zavarovanje.

Pravila glede priznavanja kvalifikacij

Poklicni sistemi kvalifikacij v različnih državah, članicah EU, niso poenoteni. Medsebojno priznavanje poklicnih kvalifikacij je zato predpogoj za prost pretok delovne sile. EU to področje ureja z vrsto specifičnih direktiv o vzajemnem priznavanju kvalifikacij, ki predstavljajo pravni temelj za uresničevanje načela prostega pretoka delovne sile z vzpostavitvijo enotnih kriterijev in pogojev za olajšanje postopkov priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev in reguliranih poklicnih dejavnosti. V tem smislu je bil tudi spremenjen slovenski obrtni zakon junija 2000, s tem da je uskladitev stopila v veljavo 1. maja 2004, ko je Slovenija vstopila v EU.

Uskladitev se nanaša na pogoje za opravljanje dejavnosti v primeru, ko prosilec ne izpolnjuje kvalifikacijskih pogojev, ki so določeni z zakonom države, v kateri želi opravljati obrt. Pogoji so:

1) če je šest zaporednih let opravljal samostojno dejavnost ali bil kot odgovorna oseba za vodenje podjetja;

2) če je tri zaporedna leta opravljal samostojno dejavnost ali bil kot odgovorna oseba za vodenje podjetja, pri čemer lahko dokaže, da je za ta poklic opravil vsaj triletno predhodno usposabljanje, potrjeno s certifikatom, ki ga prizna država oziroma po mnenju pristojnega telesa popolnoma izpolnjuje njegove zahteve;

3) če je tri zaporedna leta opravljal samostojno dejavnost, pri čemer lahko dokaže, da je ta poklic opravljal najmanj pet let kot nesamostojno dejavnost (bil zaposlen kot delavec);

4) če je bil pet zaporednih let na vodilnem položaju, pri čemer je najmanj tri leta delal na tehničnih delovnih mestih in bil odgovoren za enega ali več oddelkov v podjetju, če lahko dokaže, da je za ta poklic opravil najmanj triletno predhodno usposabljanje, potrjeno s certifikatom, ki ga prizna država oziroma po mnenju pristojnega poklicnega ali strokovnega telesa popolnoma izpolnjuje njegove zahteve.

Prehodna obdobja (omejitve) na področju trga delovne sile za »nove članice«:

Po 1. maju 2004 so za nove članice EU ostale nekatere ovire na področju prostega pretoka oseb. Schengenski sporazum še ni uveljavljen.. Vse »stare« države članice, razen Irske, Velike Britanije in Švedske, pa tudi niso sprostile trga delovne sile. Omejitve veljajo za vse »nove » članice, razen za Ciper in Malto. Prehodno obdobje omejitev lahko traja maksimalno 7 let.

Med novimi članicami EU na področju prostega pretoka oseb ni nobenih omejitev.

Leta po vstopu	Svobščina iskanja zaposlitve za delavce iz »novih članic« na trgu dela »starih članic«	Predpogoj za varnostno klavzulo za države, ki so sprostile trg dela
0 – 2 let po vstopu	nič (nacionalne zahteve obstajajo)	avtomatično
2 - 5 let po vstopu	možno	unilateralna deklaracija pri Evropski komisiji, če in do katerega obsega se zadrži varnostna klavzula
5 - 7 let po vstopu	verjetno	unilateralna deklaracija v primeru resnega nereda na trgu delovne sile

2.3. Prost pretok storitev

a svobščina zagotavlja, da vse osebe ali podjetja lahko enakopravno nudijo svoje storitve znotraj svoje dežele in preko meja. Vsak podjetnik lahko svoje delavce in plačano delovno silo pošlje v drugo državo članico na opravljanje storitev, če pri tem upošteva pravno regulativo v državi gostiteljici (minimalna plača, minimalne počitnice itd.). V principu pa se od podjetnikov in njihovih zaposlenih ne more zahtevati, da plačujejo prispevke za pokojnino in socialno varnost ipd. dvakrat.

Prost pretok storitev velja med vsemi članicami EU. Izjemi sta Nemčija in Avstrija, ki sta uvedli prehodno obdobje v trajanju 2 let (lahko ga podaljšata na maksimalno 7 let) na področju nekaterih sektorjev. Omejitve se nanašajo na napotene delavce iz vseh novih članic, razen Malte in Cipra.

Prehodna obdobja (omejitve) na področju prostega pretoka storitev

Prehodna obdobja (omejitve), ki se nanašajo na čezmejne storitve glede napotnih delavcev sta uvedli samo Nemčija in Avstrija in sicer:

Nemčija

gradbeništvo s sorodnimi branžami, čiščenje objektov in opreme ter dejavnosti notranjega dekoraterstva,

Avstrija

gradbeništvo s sorodnimi branžami, čiščenje objektov in opreme, obdelava naravnega kamna, proizvodnja kovinskih konstrukcij in njihovih delov, rastlinska pridelava, urejanje parkov, poizvedbene aktivnosti in varovanje, nega na domu ter socialno varstvo brez nastanitve.

2.4 Prost pretok kapitala

Prost pretok kapitala je pomemben predpogoj za nemoten pretok blaga in storitev. Liberalizacija in vse večja konkurenca povzročata zmanjšanje cene kapitala in lažji dostop do finančnih sredstev.

Za prost pretok kapitala obstaja vrsta različnih možnosti:

- neposredne naložbe
- naložbe v nepremičnine
- posli z vrednostnimi papirji, s katerimi se običajno trguje na kapitalskem trgu
- posli z enotami skladov oziroma investicijskimi kuponi
- posli z vrednostnimi papirji in drugimi instrumenti, s katerimi se običajno trguje na denarnem trgu
- posli v zvezi s tekočimi ali depozitnimi računi pri finančnih institucijah
- krediti povezani s komercialnimi posli
- finančna posojila in krediti
- garancije in druga jamstva
- transferji v povezavi z zavarovalniškimi pogodbami
- osebna kapitalska gibanja (posojila, darila, dote, zapuščine, poravnava dolgov imigrantov v državo prejšnjega bivanja, premoženjski transferji imigrantov, transferji prihrankov imigrantov v državo prejšnjega bivanja)
- fizični izvoz in uvoz kapitala (vrednostni papirji, plačilna sredstva)
- druga kapitalska gibanja (zapuščinski davek; odškodnine, če imajo značaj kapitala; povračila v primeru odstopanj od pogodbe, če gre za kapitalske posle, itd)

3. Dejstva in številke o lesno predelovalni dejavnosti in konkurenčnem okolju

3.1 Splošni podatki

Letne stopnje rasti v % BDP

	1999	2000	2001	2002	2003 ocena	2004 ocena
Avstrija	2,0	2,5	2,2	1,3	1,7	1,8
Slovenija	5,2	4,6	3,0	3,0	3,3	4,0
Madžarska	4,2	5,2	3,7	3,3	3,8	4,0
Slovaška	1,3	2,2	3,3	4,2	3,5	4,5
Češka rep.	0,5	3,3	3,3	2,6	2,8	3,3

Rast proizvodnje v industriji v %

	1999	2000	2001	2002	2003 ocena	2004 ocena
Avstrija	4,0	2,5	2,8	0,5	1,0	1,5
Slovenija	-0,5	6,2	2,9	2,4	3,0	3,0
Madžarska	10,4	18,1	3,6	2,6	7,0	9,0
Slovaška	-2,7	8,6	6,9	6,3	5,5	6,0
Češka rep.	-3,1	5,4	6,5	4,6	4,7	6,0

Stopnja inflacije v %

	1999	2000	2001	2002	2003 ocena	2004 ocena
Avstrija	1,7	1,5	1,0	0,8	1,8	1,7
Slovenija	6,1	8,9	8,4	7,5	4,6 dejansko	3,5
Madžarska	10,0	9,8	9,2	5,3	5,3	5,0
Slovaška	10,6	12,0	7,1	3,3	7,0	7,0
Češka rep.	2,1	3,9	4,7	1,8	1,6	2,0

Stroški plač na uro v EUR

	1995	1996	1996	1998	1999	2000	2001
Avstrija	17,4	18,0	18,2	18,7	19,3	19,6	20,3
Slovenija	-	-	5,6	6,0	6,2	6,5	6,9
Madžarska	2,1	2,2	2,5	2,6	2,8	3,0	3,7
Slovaška	1,7	2,1	2,5	2,6	2,5	2,7	2,9
Češka rep.	2,1	2,5	2,5	2,7	2,8	3,1	3,5

Stroški plač na enoto, spremenjeno v %

	1995	1996	1996	1998	1999	2000	2001
Avstrija	-0,6	-0,8	-4,4	-1,8	-1,5	-5,1	0,9
Slovenija	13,0	0,1	0,6	2,5	2,0	1,2	4,1
Madžarska	-14,3	0,3	5,9	0,1	7,4	5,9	15,6
Slovaška	7,7	11,1	7,3	-0,2	-7,9	6,5	4,1
Češka rep.	13,9	15,3	3,7	8,2	3,0	4,6	10,0

Vir: WIIW

Vse te številke kažejo, da še vedno obstaja velika razlika v gospodarski razvitosti med "novimi" in "starimi" članicami. "Nove" članice so cer dohitevajo "stare", vendar se komperativne prednosti zmanjšujejo zaradi višjih stopenj inflacije in nezadostnega razvoja produktivnosti, kar se kaže v stroških plač na enoto, posebej v sektorjih storitev.

Omeniti je potrebno tudi probleme glede pridobivanja finančnih sredstev, kar velja zlasti za mikro podjetja. To predstavlja posledično tudi oviro za njihovo investiranje (problem zastarele strojne opreme v "starih" članicah) Možno je, da bo zaraditega prišlo do različnega razvoja znotraj različnih sektorjev gospodarstva: manjša podjetja ne bodo imela istih možnosti kot velika in tista, ki so pridobila direktne tuje investicije in lahko investirala v svojo prihodnost, bodo vodilna na trgu.

3.2 Podatki o trgu pohištva

Demografski referenčni podatki

Populacija	Avstrija	Slovenija	Madžarska	Češka rep.	Slovaška
v 1.000	8.110	1.988	9.927	10.222	5.377
Pod 15	16,8%	16,1%	17,1%	16,6%	19,8%
15 – 29	19,1%	22,0%	22,6%	23,5%	24,9%
30 – 44	25,0%	23,3%	20,2%	20,1%	21,8%
45 – 59	18,8%	19,6%	19,7%	18,2%	15,4%
60 +	20,4%	19,0%	19,7%	18,2%	15,4%

Prihodki in stroški na osebo v EUR

	Netto prihodek na leto	Strošek (letna poraba)	Strošek za pohištvo	Delež v skupnem strošku potrošnika	Kupna moč
Nemčija			419		
Avstrija	16.764	11.671	373	3,2%	100 %
Slovenija	4.260 (brutto, brez transf.)	4.715	90	1,9%	69 %
Madžarska	3.197	2.747	49	1,8%	50 %
Češka rep.	2.800	2.291	51	2,2%	51 %
Slovaška	1.872	1.836	56	3,0%	38 %

Število zgrajenih stanovanj, površina na stanovanje

	Št. zgrajenih stanovanj 2001/2000	Bivalni prostor stanovanja v m ²	Celotna površina stanovanja v m ²
Avstrija	45.850		91,9 (povprečje)
Češka rep.	24.759	45,2	96,3 (2000)
Slovaška	12.931	82,5	135,0 (2000)

Vir: Österr. Kontrollbank AG

Ppodatki niso na razpolago za vse države, vendar lahko povzamemo naslednje glavne trende: stanovanjska površina se večja v vseh „novih“ člaicah EU kot tudi v Avstriji vendar z zelo različno hitrostjo. Trend na Slovaškem lahko npr. razložimo z rastjo števila eno- ali dvo-družinskih hiš. To velja tudi za podeželje v dugih državah. Stanovanjska površina ostaja stabilna, na nizki kvadraturi v velikih mestih.

3.3 Posledice

Pohištvena industrija ne more pričakovati višjega povpraševanja po večjih kosih pohištva, kajti kupna moč povprečnega gospodinjstva ni dovolj velika, da bi se staro pohištvo menjalo v kratkih obdobjih. Dodatno področje predstavljajo predvsem dodatne sobe (za otroke, shrambo, delovne prostore). Istočasno povečana površina stanovanj ne pomeni spremembe

v uporabi stanovanj: večina sob je večnamenskih. Dnevna soba se pogosto uporablja tudi kot spalnica, kar zahteva posebno pohištvo (npr. kombinirano uporabo sedežnih garnitur tudi za spanje).

V EU-15 obstaja sorazmerje med gradnjo novih stanovanj in sanacijo starejših, situacija v "novih" članicah EU pa je drugačna:

Na Madžarskem je več kot 31% vseh stanovanj starejših od 50 let, 1/3 novejših stavb pa so apartmajski naselja, ki zahtevajo prenovo. 25% vseh stavb je izdelanih iz gline. Ti podatki kažejo, da gradbeni trg trenutno ni v razmahu, v prihodnosti pa glede na zviševanje življenjskega standarda lahko na tem trgu pričakujemo dinamičen razvoj.

Pri analizi možnih investicij je potrebno upoštevati tudi lastništvo stanovanj.

Mednarodna primerjava lastništva stanovanj v letu 1999:

	Lastniška stanovanja	Zasebno najeta stanovanja	Najeta stanovanja v javnih stanovanjskih zgradbah	Vsa najeta stanovanja
Avstrija	56 %	22 %	19 %	41 %
Slovenija	88 %			12 %
Madžarska	92 %	3 %	5 %	8 %
Slovaška	78 %			5 %
Češka rep.	49 %	7 %	24 %	31 %

Vir: European Housing Statistics (Ministry of Environment, Finland) 2001,

Evropska stanovanjska statistika (Ministrstvo za okolje, Finska) 2001

3.4 Pohištveni trendi

Obstoječe pohištvo v „novih“ članicah EU je starejše kot v EU-15, vsaj v regijah ob mejah. To posebej velja za kuhinje in dnevne sobe. Zato se predvideva zamenjava pohištva.

Glavni kriteriji za porabo denarja za nakup pohištva so naslednji

- Slovenija** - udobje, funkcionalnost, zdravje(cena, design)
- Madžarska** – cena (udobje, funkcionalnost, design)
- Češka republika** – udobje, zdravje(cena, funkcionalnost, design)
- Slovaška** – cena, udobje, zdravje(funkcionalnost, design)

V večini držav EU-15 cene niso (ali pa niso več) glavni kriterij pri nakupu pohištva in pomembnejšo vlogo igrajo drugi kriteriji.

2.5 Pohištvena trgovina

Pohištvena trgovina je v EU-15 koncentrirana. Prevladujejo verige prodaje na drobno. V tržnih nišah lahko najdemo specializirane trgovine in mizarске delavnice. Vendar se v zadnjih letih te niše ožijo, kar povzroča povečanje konkurence. (65% avstrijskih mizarjev meni, da je njihov glavni konkurent drobnoprodajna trgovina pohištva). Upoštevajoč počasen gospodarski razvoj v zadnjih letih bo ta tržna situacija postala še težja za mala podjetja, ker potrošniki investirajo zelo previdno.

Situacija pri novih članicah EU je drugačna: trg na Slovaškem je razdrobljen, v Češki republiki imajo 4 podjetja 25% tržni delež, na Madžarskem 16% letnega prometa ustvarita dve podjetji, v Sloveniji pa najdemo koncentrirani trg (60-70% letnega prometa ustvarijo 4 podjetja). V vseh državah se na trgu gradbenega materiala prodaja tudi pohištvo in sicer s pisnimi naročili, vedno več pa tudi preko interneta.

2.6 Proizvodnja pohištva

Proizvodnja pohištva v 15-ih državah EU se nahaja v krizi od leta 2000. Letni promet lesnopredelovalne industrije v Nemčiji, se je znižal za več kot 7% v prvih šestih mesecih leta 2003. Obrtni sektor ugotavlja tudi manjši promet v Nemčiji in Avstriji, pri čemer moramo upoštevati še strukturne probleme manjših proizvajalcev na koncentriranem trgu.

Obrtni sektor v vseh državah je lociran v glavnem v regionalnih centrih (v vaseh in mestih od 1.000 do 5.000 prebivalcev). To deloma olajšuje situacijo, ker večina malih proizvajalcev dela za lokalni trg in tudi sama prodaja proizvode. Mizarji pogosto potujejo v oddaljene kraje, da pridobijo nova naročila. Dobave iz Štajerske na Dunaj, ali iz Tirolske v Frankfurt niso redne, kažejo pa širok spekter aktivnosti. Po preteku prehodnih obdobij bodo vsa večja avstrijska mesta dostopna za mizarje novih članic. Vendar se tržni delež ne bo takoj spremenil, ker avstrijski potrošniki še vedno zaupajo avstrijskim mizarjem. Enako velja za trge v novih članicah: potrošniki rajši kupujejo domače proizvode.

Čeprav so proizvodni trgi precej raznoliki, če upoštevamo tudi številna zasebna mikro podjetja, pa v vseh novih članicah prevladuje majhna skupina srednjih in velikih podjetij za proizvodnjo:

- **Slovenija:** 27 velikih podjetij ustvari 67% celotnega prometa,
- **Madžarska:** 28 velikih podjetij ustvari 50 % celotnega prometa,
- **Češka republika:** 4 velika podjetja ustvarijo 10 % celotnega prometa,
- **Avstrija:** okrog 1/3 celotnega prometa ustvarijo velika podjetja, pri čemer je obrtni sektor tradicionalno močnejši kot v novih članicah EU, ker ima tradicijo zasebnega podjetništva.

3.7 Uvozna situacija v novih članicah EU

V Sloveniji je v obdobju 1996-2001 uvoz v sektorju pohištva rasel letno 2%. Uvoz iz Avstrije pa celo 26% letno, kar je privedlo do tržnega deleža med 4 in 15%. Uvoz iz "poceni" destinacij – 10 najpomembnejših uvoznikov - je znašal 20% v letu 2001.

Na Madžarskem se je uvoz pohištva vsako leto zvišal za 5% (2000-2002), uvoz iz Avstrije se je zviševal za 2% letno, kar je privedlo do tržnega deleža med 2 in 8%. Uvoz iz "poceni" destinacij – 10 najpomembnejših uvoznikov – je znašal 42% v letu 2002.

V Češki republiki se je uvoz v pohištvenem sektorju vsako leto zvišal za 11% (1995-2001), uvoz iz Avstrije je rasel 20% letno, kar je privedlo do tržnega deleža med 0,2 in 6%. Uvoz iz "poceni" destinacij – 10 najpomembnejših uvoznikov – je znašal 60% v letu 2002.

Na Slovaškem je uvoz pohištva zrasel za 14% na letnem nivoju (1997-2001), uvoz iz Avstrije se je povečeval za 14% letno, kar je privedlo do tržnega deleža med 0,1 in 4,4 %. Uvoz iz "poceni" destinacij – 10 najpomembnejših uvoznikov – je znašal 59% v letu 2001.

V Češki republiki in na Slovaškem predstavlja uvoz iz Poljske zelo pomembno postavko, v glavnem zaradi nizkih cen. Ta tržni delež se bo verjetno skrčil, če poljski proizvajalci ne bodo investirali v kakovost in dizajn.

3.8 Javni razpisi

Internacionalizacija javnih naročil bi lahko vplivala na večja lesno-predelovalna podjetja, ker so ta močnejša in lahko oblikujejo konkurenčnejše cene v primerjavi z malimi podjetji, hkrati pa lažje izpolnjujejo zahteve glede svojih kapacitet. Direktiva o javnih razpisih, ki je v glavnem relevantna za velika naročila, bo spremenila prejšnjo prakso javnih razpisov. Mejne vrednosti se bodo morale prilagajati vrednostim EUR.

Informacije o pozivih za prijave na javne razpise (ki bodo javno objavljeni) lahko najdemo v:

- podatkovni banki EU TED (Tender Electronic Daily – Internetni naslov),
- Javno glasilo EU, priloga S,
- Dodatne opombe o pozivu za javne razpise EU,
- V nacionalnih in regionalnih medijih.

Cilji direktive so:

- Obveznost pogodbenega organa, da poda informacijo o vseh načrtovanih pogodbenih dobavah, ki presegajo zgornjo mejo.
- Obveznost podajanja razlogov za vsak poziv k oddaji razpisa.

- Obveznost pogodbenega organa, da okrepi uporabo evropskih standardov.
- Naročila, ki presegajo mejne vrednosti, morajo biti razpisana v EU-25.
- Pravna sredstva v primerih diskriminacije ponudnikov.

Kriteriji primernosti

- Ekskluzivni kriterij najnižje cene
- Ekonomsko najugodnejša ponudba na podlagi različnih pogojev (cena, dobava, dobavni rok, tekoči stroški, profitabilnost, kvaliteta, design, priporočljivost, tehnična vrednost, storitev za stranko in tehnična pomoč). Ti kriteriji se v glavnem določajo glede na pomembnost.

4 Priložnosti in pasti za mala in srednja podjetja na področju predelave lesa (v novih deželah članicah v razširjeni Evropski uniji)

• Malo podjetje

Dobra lokalna povezava, povečana osveščenost do strank	Ni zadovoljive stopnje osveščenosti
Poudarek na kakovosti in storitvah	Ni zadostnega profila delovanja
Specializacija	
Komercialna ekspanzija za podjetja blizu meja	Oblika konkurence v tujini za podjetja, ki so blizu meja

• Specialisti za objekte

Dobri kontakti s tujimi arhitekti, gradbenimi podjetji	Povečano število tujih trgovcev na lastnem trgovinskem področju
Zagotavljanje informacij o razpisih	Uravnoteženo zaposlovanje
Primerna širitev trga	Pritisk na cene
Razvoj optimalnih stroškovnih struktur	
Specializacija na tipe in velikosti objektov	

• Serijski proizvodi

Novi trgovinski odnosi	Zadovoljiva diferenciacija dejavnosti
Zmanjšana odvisnost od posamičnih kupcev	Konkurenčne stroškovne strukture
Specifični proizvodi višje kakovosti	Pritisk na cene
Osebni stiki s kupci (prodaja na drobno)	

- **Restavracije in hoteli kot kupci**

Regionalna orientacija stila	Pritisk na čas trajanja projekta
Specializacija za velikost objekta	Pritisk na cene
Direktni stiki z restavracijami – hoteli	Dodatna konkurenca na lastnem področju trgovanja
Stki s specializiranimi arhitekti	
Oglasi v posebnih periodičnih časopisih	

- **Restavratorji**

Specializacija stila	Ni zadovoljive stopnje zavesti
Specializacije tehnologije	
Kontakti s strgovino z antikvitetami, z ekskluzivnimi proizvajalci pohištva, z organizatorji dražb	
Specializacija za konzerviranje spomenikov	

4. Kontaktne osebe in naslovi:

Wirtschaftskammer Österreich (Gospodarska zbornica Avstrije)

Wiedner Hauptstr. 63

A-1045 Vienna

Tel:+ 43 590 900 - 0

<http://wko.at>

Bundesinnung der Tischler

Wirtschaftskammer Österreich (Zvezni ceh mizarjev, Gospodarska zbornica Avstrije)

Wiedner Hauptstraße 63

1045 Vienna

Tel.:+43 5 90 900 3234

Fax: +43 5 90 900 291

Email: big3@wk.or.at

<http://www.tischler.at>

Deutscher Industrie- und Handelskammertag

InfoCenter (Nemška skupščina trgovinskih zbornic)

Breite Strasse 29

10178 Berlin

Hotline:+ 49 30 20308-1619

Fax: + 49 30 20308-1616

E-mail infocenter@berlin.dihk.de

Zentralverband des Deutschen Handwerks (Centralno združenje nemške obrti)

Mohrenstraße 20/21

10117 Berlin

Tel: + 49 30 206 19 0

E-mail: info@zdh.de

Bundesverband Holz und Kunststoff
(Zvezno združenje za les in umetne mase)

Littenstr. 10

10179 Berlin

Tel: + 49 30 30 88 23 0

Fax: + 49 30 30 88 23 42

E-mail: schreiner@tischler.org

<http://www.tischler.org>

CEI-Bois

Allée Hof-ter-Vleest 5, box 4

B-1070 Bruselj

Tel. + 32 2 55 625 85

Fax: + 32 2 55 625 95

E-mail: info@cei-bois.org

UEAPME, European Association of Craft, Small and Medium-Sized Enterprises

(Evropsko združenje za obrt ter mala in srednja podjetja)

Rue Jacques de Lalaing 4

B-1040 Bruselj

Tel: + 32 2 230 75 99

Fax: + 32 2 230 78 61

E-mail: ueapme@euronet.be

NORMAPME

Rue Jacques de Lalaing 4

B-1040 Bruselj

Tel: + 32 2 282 05 30

Fax: + 32 2 282 05 35

E-mail: inof@normapme.com

Obrtna zbornica Slovenije

Celovška 71

1000 Ljubljana

Tel: + 386 1 59 30 500

Fax: + 386 1 50 59 270

E-mail: obrtna.zbornica@ozs.si

<http://www.ozs.si>

Ministrstvo za gospodarstvo

Kotnikova 5

1000 Ljubljana

Tel: + 386 1 478 33 11

E-mail: info.mg@gov.si

Slovenski institut za standardizacijo SIST

Šmartinska 140

1000 Ljubljana

Tel.: + 386 1 478 30 13

Fax: + 386 1 478 30 94

E-mail: sist@sist.si; info@sist.si

<http://www.sist.si>